MIRON MANEGA

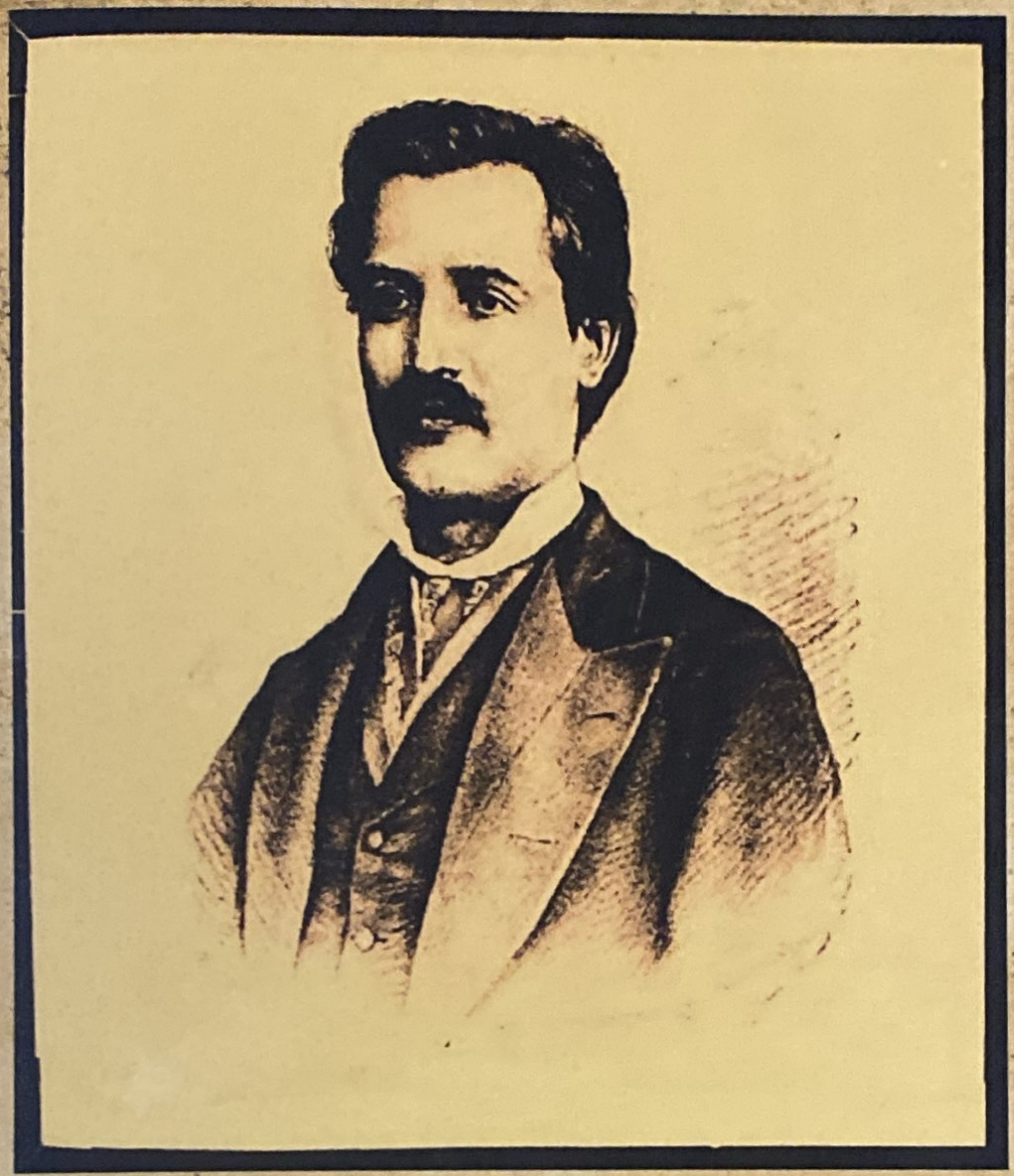

ACEȘTI NETREBNICI CARE NE CONDUC

INTERVIU CU MIHAI EMINESCU

Editura NICO

Miron Manega

„ACEȘTI NETREBNICI CARE NE CONDUC”

Interviu cu Mihai Eminescu

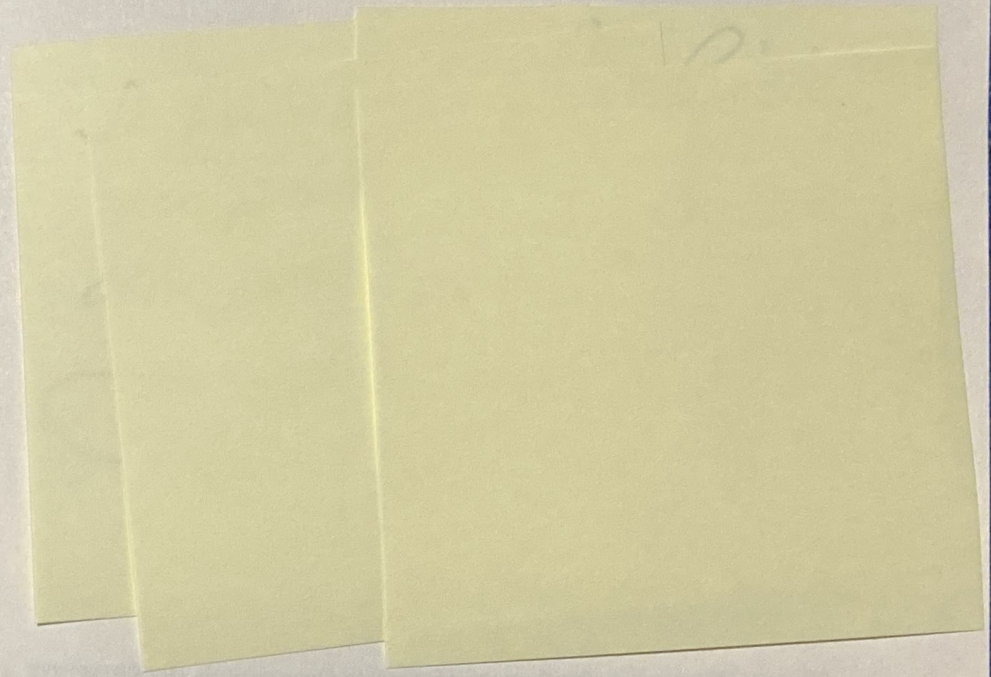

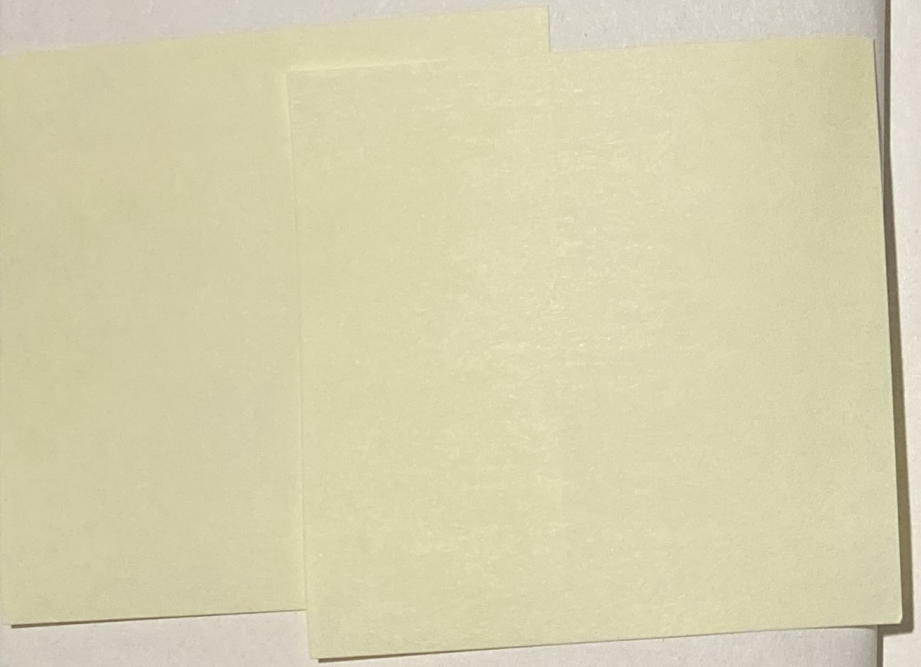

*Coperta 4 a acestei cărți reprezintă coperta Dosarului de INTERDICȚIE A LUI MIHAI EMINESCU (Dosarul 968/iulie 1883), aflat la Arhivele Naționale. Așa cum se știe, pe data de **28 iunie 1883**, Eminescu a fost scos cu forța din presă și băgat în cămașa de forță, pentru a fi internat în stabilimentul de boli mintale al doctorului Șuțu. Pentru a avea deplină acoperire legală, cei care au instrumentat acest asasinat civil au elaborat Dosarul 968, aflat acum la Arhivele Naționale. Pe coperta dosarului scrie, explicit, „INTERDICȚIA MIHAILU EMINESCU".*

MIRON MANEGA

„ACEȘTI NETREBNICI CARE NE CONDUC"

Interviu cu Mihai Eminescu

Piesă de teatru într-un act și 4 scene

(Ediție revăzută și adăugită)

Editura NICO, 2017

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

MANEGA, MIRON
Miron Manega. Interviu cu Mihai Eminescu,
Târgu-Mureş: Editura Nico, 2013
Ed. Nicolae Băciuţ; consilier ed. Mariana Cristescu
ISBN 978-606-546-145-8
I. Băciuţ Nicolae (ed.)
II. Manega, Miron (Pref.)

821.135.1-31

Coperta: Miron Manega

Editura NICO
Târgu-Mureş, str. Ilie Munteanu nr. 29
Director Nicolae Băciuţ
Apărut 2013
Copyright© Miron Manega 2013
Toate drepturile rezervate
Consilier editorial: Mariana Cristescu
Corectură: Alex Cristescu
Tehnoredactare: Sergiu Paul Băciuţ

CÂTEVA LĂMURIRI NECESARE

Sensul acestui „interviu" este acela de a releva halucinanta actualitate a gândirii lui Eminescu şi vastitatea preocupărilor sale. Pentru că Mihai Eminescu nu a fost doar poet şi gânditor, ci şi un mare jurnalist român (cel mai mare) şi, în această calitate, primul analist economic şi politic din istoria României. A fost, de asemenea, primul sociolog, în sensul deplin al cuvântului, şi autorul unei teorii despre stat: STATUL ORGANIC. „Diagnosticele", avertismentele, analizele şi soluţiile sale, bazate pe o profundă cunoaştere a realităţilor româneşti, a istoriei şi a contextului european, sunt valabile şi astăzi. Citindu-i textele publicistice, ai senzaţia că sunt scrise aici şi acum.

Pornind de la această realitate culturală care, deşi publică, este necunoscută publicului (căci Eminescu este mai mult citat decât citit), ne-am gândit să-l „confruntăm" cu situaţia din prezentul imediat, printr-un interviu virtual. De fapt, virtuală este doar proiecţia în prezent, pentru că răspunsurile „intervievatului" sunt fragmente extrase din textele sale

*apărute în publicaţiile **Federaţiunea**, **Convorbiri Literare**, **Curierul de Iaşi** (1870-1877), **Timpul** (1877-1883), **România Liberă** (1889) şi din manuscrisele publicate postum.*

Această piesă de teatru nu intenţionează să impresioneze prin ceva ce ţine strict de rigorile scenei. Ea are, mai degrabă, caracter didactic decât dramatic sau literar, pentru că propune redescoperirea lui Eminescu-jurnalistul, pentru cei care nu i-au cunoscut această latură, şi reînvăţarea lui, pentru cei care i-au citit publicistica în „Opere complete".

Singurul artificiu literar pe care mi l-am permis este, de fapt, o tehnică de marketing al ideilor: întrebările formulate de jurnalistul care-i ia interviul... jurnalistului Eminescu sunt concentrate pe probleme din proxima actualitate: problema „maidanezilor", CFR-ul, modificarea Constituţiei, libertatea presei, integrarea în Europa, chestiunea ungurească, chestiunea evreiască, pericolul rusesc, Basarabia, problema „cadavrului din debara", Ortodoxia românească, în sine şi în context, Catedrala Mântuirii Neamului, corupţia din justiţie etc.

Spectaculozitatea acestui interviu (în măsura în care este, într-adevăr, spectaculos) nu stă în meritul autorului (subsemnatul, adică), ci în forţa răspunsurilor lui Eminescu. Care sunt, aşa cum am precizat la

început, riguros documentare, căci au fost extrase din publicistica marelui poet (cu excepţia ultimei replici din Scena II, care este inventată).

Sensul demersului de faţă este, aşadar, acela de a restitui conştiinţei publice, într-o sinteză scenică, anvergura şi adâncimea gândirii eminesciene, atât de ocultată, deformată sau demonizată prin stereotipuri şi clişee ideologice, în funcţie de interesele politice ale momentului.

„Omul deplin al culturii române"- aşa cum l-a definit Constantin Noica - a avut, de fapt, împotriva incriminărilor curente de naţionalism excesiv, xenofobie şi antisemitism, cea mai cosmopolită viziune politică asupra istoriei popoarelor, dar şi cea mai profundă iubire de ţara şi de poporul său, pe care l-a slujit necondiţionat, dar în cunoştinţă de cauză. Trag nădejde că „interviul" cu Mihai Eminescu va fi măcar o temă de „regândire"a celei mai slăvite şi mai blamate personalităţi naţionale din ultimele două secole.

Miron MANEGA

SUBIECTELE „INTERVIULUI”:

„Aceşti netrebnici care ne conduc”

Problema maidanezilor

Corupţia din CFR

Modificarea Constituţiei

Statul Organic

Libertatea presei

Integrarea în Europa

Chestiunea evreiască

Chestiunea ungurească

Pericolul rusesc

Basarabia

„Cadavrul din debara”

Cadedrala Mântuirii Neamului

Corupţia, mita, trădarea naţională

SCENOGRAFIE

Pe scenă se află, în stânga publicului (în grădină), un ecran pe care se vor proiecta imagini, iar în dreapta (în curte), o masă cu manscrise, un scaun şi o călimară cu pană. Dincolo de masă (în dreapta celui care stă la ea, spre fundalul scenei), ca un perete, se află un banner dreptunghiular cu logo-ul ziarului TIMPUL. Eventual o pagină uriaşă de ziar.

PERSONAJE

Piesa are două personaje. Unul este real, fizic, **EMINESCU,** *iar celălalt este virtual, pentru că prezenţa lui este doar pe ecran:* **JURNALISTUL care îi ia interviul.** *Personajul Eminescu vorbeşte, practic, cu ecranul (care ţine de recuzita modernă a mass-media), pentru a accentua faptul că Eminescu excede timpul (şi ziarul „TIMPUL”)*

SCENA I

Scena este în întuneric, iar pe scenă apare, sub reflector, MIHAI EMINESCU. Recită următoarele versuri (din Scrisoarea I):

„Şi când propria ta viaţă singur n-o ştii pe de rost,
O să-şi bată alţii capul s-o pătrunză cum a fost?
Poate vrun pedant cu ochii cei verzui, peste un veac,
Printre tomuri brăcuite aşezat şi el, un brac,
Aticismul limbii tale o să-l pună la cântari,
Colbul ridicat din carte-ţi l-o sufla din ochelari
Şi te-o strânge-n două şiruri, aşezându-te la coadă,
În vro notă prizărită sub o pagină neroadă.
Poţi zidi o lume-ntreagă, poţi s-o sfarămi...
orice-ai spune,
Peste toate o lopată de ţărână se depune.
Mâna care-au dorit sceptrul universului şi gânduri
Ce-au cuprins tot universul încap bine-n
patru scânduri [...].
Neputând să te ajungă, crezi c-or vrea să te admire?
Ei vor aplauda desigur biografia subţire

Care s-o-ncerca s-arate că n-ai fost vrun lucru mare,
C-ai fost om cum sunt şi dânşii... Măgulit e fiecare
Că n-ai fost mai mult ca dânsul. Şi prostatecele nări
Şi le umflă orişicine în savante adunări
Când de tine se vorbeşte. S-a-nţeles de mai nainte
C-o ironică grimasă să te laude-n cuvinte.
Astfel încăput pe mâna a oricărui, te va drege,
Rele-or zice că sunt toate câte nu vor înţelege...
Dar afară de acestea, vor căta vieţii tale
Să-i găsească pete multe, răutăţi şi mici scandale -
Astea toate te apropie de dânşii... Nu lumina
Ce în lume-ai revărsat-o, ci păcatele şi vina,
Oboseala, slăbiciunea, toate relele ce sunt
Într-un mod fatal legate de o mână de pământ;
Toate micile mizerii unui suflet chinuit
Mult mai mult îi vor atrage decât tot ce ai gândit [...].
Or să vie pe-a ta urmă în convoi de-nmormântare,
Splendid ca o ironie cu priviri nepăsătoare...
Iar deasupra tuturora va vorbi vrun mititel,
Nu slăvindu-te pe tine... lustruindu-se pe el
Sub a numelui tău umbră. Iată tot ce te aşteaptă.
Ba să vezi... posteritatea este încă şi mai dreaptă”...

SCENA II

(EMINESCU se aşază la masă şi începe să scrie. Deodată se luminează ecranul din faţa lui - care este orientat spre sală, ca să-l vadă şi spectatorii - şi încep să se deruleze rapid imagini şi fragmente din documentare istorice, frânturi de discursuri politice din arhivă, cu precădere cele de după revoluţie, pentru ca publicul să recunoască personajele - politice în primul rând: Ion Iliescu, Petre Roman, Gelu Voican Voiculescu, Dan Iosif, Emil Constantinescu, iarăşi Ion Iliescu, Adrian Năstase, Viorel Hrebenciuc, Traian Băsescu, Emil Boc, Elena Udrea, Vasile Blaga, Victor Ponta, Crin Antonescu, Dan Voiculescu. Imaginile cu portrete individuale ale personajelor sunt alternate cu imagini de grup: din Parlament, de la şedinţele de Guvern, de la Preşedinţie etc. Este, de fapt, o călătorie în timp, dar în viitorul personajului - care este prezentul publicului- , nu în trecutul acestuia. La un moment dat, imaginile cu oameni sunt înlocuite de imagini cu câini care latră. Se insistă pe aceste ima-

gini, iar lătrăturile sunt accentuate, şi ele, prin efect de reverb. În final, imaginile se învălmăşesc, iar din această învălmăşeală apare al doilea personaj al piesei, JURNALISTUL. Acesta stă la o masă şi are un laptop în faţă. În spatele lui, se află un decor simbolic sugerând că se află tot într-o redacţie, dar din mileniul 3. Ex abrupto, Jurnalistul începe să-i pună întrebări):

JURNALISTUL: Domnule Eminescu, sunteţi, probabil, la curent cu cazul copilului ucis de câini. Ce părere aveţi despre problema „maidanezilor”? Cum credeţi că poate fi rezolvată, onorabil şi umanitar, această problemă?

EMINESCU: Acest caz ne reîmprospătează în minte drepturile de cari se bucură *ab antiquo* cânii în iubitul nostru oraş. Drepturi cari ar trebui supuse unei filantropice reviziuni din partea locurilor competente. Am întreba cu multă umilinţă: oare multă vreme au să rămâie neatinse imunităţile cânilor din oraş, cari când izolaţi, când doi cîte doi, când constituiţi în mici societăţi de voiagiu, se bucură de o existenţă foarte nesupărată şi totuşi foarte supărătoare pentru conlocuitorii lor bipezi. De aceea, credem că nu greşim rugând autorităţile competente a ordona o mai

strictă mânuire a măsurilor pentru stârpirea câinilor de prisos... *(face o pauză, după care reia)*: Ce caută aceste elemente nesănătoase în viaţa publică a statului? Ce caută aceşti oameni care, pe calea statului, voiesc să câştige avere şi onori, pe când statul nu este nicăieri altceva decât organizarea cea mai simplă posibilă a nevoilor omeneşti? Ce sunt aceste păpuşi care doresc a trăi fără muncă, fără ştiinţă, fără avere moştenită, cumulând câte trei-patru însărcinări publice, dintre care n-ar putea să împlinească nici pe una în deplină conştiinţă?...

JURNALISTUL *(îl întrerupe)*: Domnule Eminescu, opriţi-vă! Am impresia că-mi răspundeţi la altă întrebare. De fapt, la ce fel de maidanezi vă referiţi?

EMINESCU: La netrebnicii cari ne conduc. Uzurpatori, demagogi, capete deşarte, leneşi care trăiesc din sudoarea poporului, fără a o compensa prin nimic, ciocoi boieroşi şi fudui, mult mai înfumuraţi decât coborâtorii din neamurile cele mai vechi ale ţării. De acolo pizma cumplită pe care o nutresc aceste nulităţi pentru orice scânteie de merit adevărat şi goana înverşunată asupra elementelor intelectuale sănătoase ale ţării, pentru ca, în momentul în care s-ar desmetici din beţia lor de cuvinte, s-ar mântui cu domnia

demagogilor. *(Se ridică şi se întoarce către public)*: De aceea, alungaţi turma acestor netrebnici care nu muncesc nimic, şi n-au nimic, şi vor să trăiască ca oamenii cei mai bogaţi, nu ştiu nimic şi vreau să vă înveţe copiii, şi n-au destulă minte pentru a se economisi pe sine şi voiesc să vă economisească pe voi toţi.

JURNALISTUL: Dacă tot aţi adus vorba, puteţi descrie, în câteva cuvinte, cam cum arată România de astăzi, în perspectivă socială şi politică?

EMINESCU: Plebea de sus face politică, poporul de jos sărăceşte şi se stinge din zi în zi de mulţimea greutăţilor ce are de purtat pe umerii lui, de greul acestui aparat reprezentativ şi administrativ, care nu se potriveşte deloc cu trebuinţele lui simple şi care formează numai mii de pretexte pentru înfiinţare de posturi şi paraposturi, de primari, notari şi paranotari, toţi aceştia platiţi cu bani peşin din munca lui, pe care trebuie să şi-o vânză pe zeci de ani înainte pentru a susţine netrebnicia statului român. Cea mai superficială socoteală din lume ar dovedi, îndestul, că puterea productivă a naţiei româneşti n-a crescut, n-a putut să crească, în raport cu groaza de cheltuieli pe care le-au impus formele de civilizaţie străină,

introduse cu grămada în ţara noastră… Clasele productive au dat îndărăt; proprietarii mari şi ţăranii au sărăcit; industria de casă şi meşteşugurile s-au stins cu desăvârşire – iar clasele improductive, oamenii ce încurcă două buchi pe hârtie şi aspiră a deveni deputaţi şi miniştri, advocaţii, s-au înmulţit cu asupră de măsură, dau tonul, conduc opinia publică.

JURNALISTUL: Care credeţi că este cauza acestei situaţii?

EMINESCU: Am admis legi străine în toată puterea cuvântului, care substituie, pretutindenea şi pururea, în locul noţiunilor naţie, ţară, român, noţiunea om, pe aceea de cetăţean al universului… Am creat o atmosferă publică pentru plante exotice, de care planta autohtonă moare… Azi avem cele mai înaintate instituţii liberale: control, suveranitatea poporului, consilii judeţene şi comunale. Stăm mai bine pentru aceasta? Nu, de zece ori mai rău, căci instituţiile noi nu se potriveau cu starea noastră de cultură, cu suma puterilor muncitoare de care dispunem, cu calitatea muncii noastre, încât trebuie să le sleim pe acestea pentru a întreţine aparatul costisitor al statului modern… La noi mizeria e produsă în mod artificial, prin introducerea acestor legi străine, nepotrivite cu

stadiul de dezvoltare economică a ţării, organizaţie care costă prea scump şi nu produce nimic.

JURNALISTUL: Aţi definit, în editorialele de la „Timpul", aceste legi de import ca fiind „legi ale demagogiei". Ce sunt acestea şi cum ar trebui să arate nişte legi… „nedemagogice"?

EMINESCU: Legile demagogiei sunt factice, traduse de pe texte străine, supte din deget, pe când ele ar trebui să fie, dacă nu codificarea datinei juridice, cel puţin dictate şi născute din necesităţi reale, imperios cerute de spiritul de echitate al poporului; nu reforme introduse în mod clandestin, necerute de nimenea sau vulgarizate ca o marfă nouă sau ca un nou spectacol.

JURNALISTUL: Cum s-a ajuns la acest import necondiţionat?

EMINESCU: Spiritul public nu e copt… Această copilărie a spiritului nostru public se arată de la începutul dezvoltării noastre moderne, din zilele în care cei dintâi tineri, rău sau deloc preparaţi, s-au întors din Paris, unde, uimiţi de efectele strălucite ale unei vieţi istorice de o mie şi mai bine de ani, şi uitând că pădurea cea urieşească de averi, ştiinţă şi industrie

au un trecut foarte lung în urma-i, au socotit a introduce aceeaşi stare la noi, introducând formulele scrise ale vieţii publice de acolo.

JURNALISTUL: Deci îi învinuiţi de superficialitate…

EMINESCU: E o zicală veche că, de-ai sta să numeri foile din plăcintă, nu mai ajungi s-o mănânci. Drept că e aşa, dar cu toate acestea acele foi există. Şi, dacă n-ar exista, n-ar fi plăcintă. Asemănarea e cam vulgară, dar are meritul de a fi potrivită. Condiţiile plăcintei noastre constituţionale, a libertăţilor publice, de care radicalii se bucură atâta, sunt economice; temelia liberalismului adevărat este o clasă de mijloc care produce ceva, care, puind mâna pe o bucată de piatră, îi dă o valoare înzecită şi însutită de cum o avea, care face din marmură statuă, din in pânzătură fină, din fier maşine, din lână postavuri. Este clasa noastră de mijloc în aceste condiţii? Poate ea vorbi de interesele ei?

JURNALISTUL: Aţi atins, fără voia Dumneavoastră, subiectul unei alte întrebări pe care intenţionam să v-o adresez: Constituţia. Ştiţi foarte bine că se pregăteşte un referendum pentru revizuirea actualei legi

fundamentale. Care credeţi că va fi rezultatul unui asemenea demers parlamentar?

EMINESCU: Cu cât trec una după alta zilele, cu atâta cestiunea revizuirii se încâlceşte mai mult, cu atât neliniştea şi temerile cresc şi cuprind toate minţile, cu atât mai mult toată lumea îşi pierde cumpătul şi facultatea chibzuirii. O stare de nervozitate acută domneşte în toate cercurile. Judecata rece lipseşte de pretutindeni şi mai ales de acolo unde ar trebui neapărat să nu lipsească. Trecem prin nişte zile în adevăr foarte grele şi trebuie în sfârşit să ne dăm seama că aceasta este plata, foarte scumpă poate, a greşelilor şi rătăcirilor noastre politice săvârşite de treizeci de ani încoace. Până astăzi, naţiunea românească, pe tărîmul politic, n-a făcut alta decât a se lepăda sistematic de orice tradiţie, a răsturna orice autoritate, a arunca departe orice s-ar fi putut numi original în viaţa ei naţională, şi-n acelaşi timp a adopta, cu mai multă ardoare decât cuartalurile de coloni din America de Miazănoapte, şi pe o scară tot atât de înaltă, toate reformele, toate teoriile cosmopolite, toate calapoadele internaţionale, în viaţa politică şi intelectuală, în limbă, în moravuri, în tot... Va rămâne însă de dezlegat o cestiune cu mult mai gravă şi mai grăbitoare, cestiunea vieţii noastre publice,

cestiunea dacă trebuie să urmăm calea pe care rătăcim de atâta vreme sau dacă trebuie să mai putem apuca pe calea cea adevărată. Vom fi un stat independent; cum vom face uz de această independenţă, aceasta e cestiunea cea mare.

JURNALISTUL: După părerea Dumneavoastră, ce prevalează – sau ce ar trebui să prevaleze – în viaţa unui stat: politicul sau economicul?

EMINESCU: De când lumea nu s-a văzut ca un popor să stea politiceşte sus şi economiceşte jos; amândouă ordinele de lucruri stau într-o legătură strânsă; civilizaţia economică e muma celei politice… Cestiunea economică la noi nu e numai o cestiune a mişcării bunurilor; ea e mai adâncă, e socială şi morală. Fără muncă şi fără capitalizarea ei, adică fără economie, nu există libertate. Celui care n-are nimic şi nu ştie să se apuce de nici un meşteşug dă-i toate libertăţile posibile, tot rob e, robul nevoilor lui, robul celui dintâi care ţine o bucată de pâine în mână. Nu există alt izvor de avuţie decât sau munca, fie actuală, fie capitalizată, sau sustragerea, furtul. Când vedem milionari făcând avere fără muncă şi fără capital, nu mai e îndoială că ceea ce au ei a pierdut cineva.

JURNALISTUL: Şi totuşi, cum e posibil să trăim într-o lume răsturnată? Care-i explicaţia acestei răsturnări totale a sistemului de valori?

EMINESCU: Mita!... Mita e-n stare să pătrunză orişiunde în ţara aceasta; pentru mită, capetele cele mai de sus ale administraţiei vând sângele şi averea unei generaţii… Funcţiunile publice sunt, adesea, în mâinile unor oameni stricaţi, loviţi de sentinţe judecătoreşti. Acei ce compun grosul acestei armate de flibustieri politici sunt bugetofagii, gheşeftarii de toată mâna, care, în schimbul foloaselor lor individuale, dau conducătorilor lor o supunere mai mult decât oarbă. Elemente economice nesănătoase, jucători la bursă şi întreprinzători şarlatani, se urcă, cu repejune, în clasele superioare ale societăţii omeneşti…

JURNALISTUL: Dar Justiţia? Justiţia ce păzeşte?

EMINESCU: Justiţia, subordonată politicii, a devenit o ficţiune. Spre exemplu: un om e implicat într-o mare afacere pe cât se poate de scandaloasă, care se denunţă. Acest om este menţinut în funcţie, dirijază însuşi cercetările făcute contra sa; partidul ţine morţiş a-l reabilita, alegându-l în Senat. Partidele, la noi, nu

sunt partide de principii, ci de interese personale care calcă făgăduielile făcute naţiei în ajunul alegerilor şi trec, totuşi, drept reprezentanţi ai voinţei legale şi sincere a ţării... Cauza acestei organizări stricte e interesul bănesc, nu comunitatea de idei, organizare egală cu aceea a partidei ilustre Mafia şi Camorra, care miroase de departe a puşcărie.

JURNALISTUL: Puteţi să exemplificaţi?

EMINESCU: Când un făcător de rele comite o infracţiune în avere publică ori privată, nu e făcătorul de rele instanţa competentă, de la care ai a cere îndărăt cele răpite, ci justiţia. Se poate chiar ca justiţia rău informată să fi legalizat apropierea făcătorului de rele; asta însă nu schimbă nimica din fiinţa dreptului, căci cu toate astea, a doua zi, justiţia bine informată va revoca o sentinţă ori o aprobare nedreaptă... Pe când la noi?... Oameni care au comis crime grave se plimbă pe strade, ocupă funcţiuni înalte, în loc de a-şi petrece viaţa la puşcărie...

JURNALISTUL: Daţi-mi un indiciu din care să se poate vedea că tot sistemul administrativ este direcţionat împotriva populaţiei, nu în sprijinul ei.

EMINESCU: Oare nu e caracteristic pentru tratamentul de care se bucură populaţiile noastre din partea administraţiei şi a fiscului când constatăm că, în acelaşi timp în care zeci de mii de străini imigrează în fiece an, românii, din contră, părăsesc ţara lor, ca şoarecii o corabie care arde, şi că emigrează?

JURNALISTUL: Să luăm un exemplu concret, de pildă CFR Marfă. De fapt, nu doar CFR Marfă, ci Căile Ferate Române în ansamblul lor. Ştiu că stăpâniţi subiectul, încă de pe vremea afacerii Strousberg, şi i-aţi „tăvălit" destul de dur pe cei care au instrumentat, la vremea aceea, afacerea. Cum evaluaţi situaţia actuală a sistemului feroviar?

EMINESCU: În starea în care a ajuns România azi, e o naivitate ca cineva să mai pretindă de la guvernanţii noştri respectul de sineşi. Răspunderea? O ironie. Din contra, răsplată patriotică pentru risipa banilor publici, răsplată patriotică pentru falsificarea regimului constituţional. În şedinţa Camerei de la 30 aprilie, un parlamentar a releva, cu drept cuvânt, scandalul listei civile a directorului general al căilor ferate. Lista civilă constituie în adevăr cei 36.000 de franci, plătiţi la noi, în ţară săracă, unui om care n-a dovedit prin nimic a fi superior oricărui absolvent al unei şcoale

politehnice. Poate că nouăle drumuri de fier se vor propune a se face în condiţii avantagioase pentru stat, şi, dacă ridicăm îndoieli din capul locului, este pentru că ne aducem aminte de precedentele create cu Strousberg, precedente ce ne inspiră şi acum teama că nouăle drumuri de fier ar putea să fie construite tot numai în folosul străinătăţii şi după impulsul ei, nu după cerinţele reale ale ţării.
Pentru că drumurile noastre de fier au fost construite cu totul în interesul străinilor. Ele nu raportează decât 2.000.000 pe an şi se încasează cu ele peste 40.000.000; diferenţa toată iesă din ţară din punga a 700.000 contribuabili, pentru preumblarea mai comodă a 30.000…

JURNALISTUL: O altă chestiune aflată în dezbatere publică este **Catedrala Mântuirii Neamului**. Subiect extrem de controversat, ca să nu zic... demonizat... Foarte puţină lume ştie însă că cel care a avut ideea ridicării unui astfel de edificiu aţi fost dumneavoastră. A confirmat-o Ioan Slavici, într-o mărturisire târzie, din 1924, dar aţi scris-o şi dumneavoastră, într-un articol din TIMPUL, din septembrie 1877. Ba aţi dat şi soluţia de finanţare, spunând că fondurile trebuie luate de la Loteria Naţională. Dar, cum spuneam, proiectul este primit şi privit cu ostilitate. Cum

justificaţi necesitatea istorică a construirii unei astfel de catedrale?

EMINESCU: Biserica Ortodoxă a Răsăritului a luat, la români, o formă deosebită de aceea a altor Biserici; ea nu e numai o comunitate religioasă, ci totodată naţională. Bizanţul a avut veleităţi de papism, Biserica rusească are veleităţi periculoase de cezaro-papism, de întindere a legii prin mijlocul sabiei, pentru augmentarea puterii statului; la români, ea a fost, din capul locului o comunitate religioasă care îmblânzea prin iubire inegalităţile sociale şi care făcea pentru oameni o datorie din ceea ce, în lumea modernă, e un drept. Liniamentele organizării democratice a Bisericii române se arată *ab antiquo* încă. Stând cu alte Biserici în legături formale, nu de subordinaţie, ea a înlocuit la români, în timpii cei răi, organizaţia politică şi economică. Astfel, întâmpinăm, în oraşele mari, biserici cari aparţineau fiecare la câte o breaslă, iar în Ardeal vedem că ea a devenit totul pentru români: ea organizează şi întreţine învăţământul primar, cel secundar clasic, ba chiar şi cel real al poporului. Preotul de acolo n-a învăţat numai canoanele, ci şi disciplinele economiei de câmp; el e învăţător şi sfătuitor în interesele morale şi materiale, ba chiar în cele juridice, ale poporenilor săi.

JURNALISTUL: Asta se întâmpla în trecut. Acum, Biserica Ortodoxă Română nu mai îndeplineşte atâtea roluri, din simplul motiv că lumea a evoluat, iar societatea şi-a creat structuri administrative specifice pe fiecare domeniu în parte. Am înţeles şi rostul principal al Catedralei Mântuirii Neamului, care e mai degrabă laic decât religios: anume acela de a marca în spaţiul public poziţia Bisericii Ortodoxe Române în lumea ortodoxă. Este a treia din lume, socotind după numărul de credincioşi. Totuşi, care credeţi că este explicaţia ostilităţii cu care este întâmpinat acest proiect?

EMINESCU: Ireligiozitatea! Care, abstracţie făcând de dogme, se întinde într-un ritm înspăimântător. La drept vorbind, credincioşii bisericilor nu prea au ştiinţă deplină despre dogmele şi canoanele cari îi stăpânesc. Dar, ceea ce formează adevărata tărie a Bisericii este sentimentul religios, sentimentul de conexiune frăţească între membrii comunităţii bisericeşti. Acest sentiment piere pe zi ce merge în România: comunitatea naţională şi religioasă, legăturile de iubire şi de reciprocitate cari existau între toate clasele societăţii şi cari făceau din cel bogat amicul celui sărac, din sărac pe apărătorul celui bogat, toate

acestea ne-au fost escamotate de către plebea demagogică din România, ale cărei porniri se rezumă în două cuvinte: invidie şi sete de câştig fără muncă. Biserica este creaţiunea aceea eminamente naţională a unui Iuga Vodă, carele, la anul 1399, încă o face neatârnată de orice ierarhie bisericească sau lumească, Biserica lui Mateiu Basarab şi a lui Varlaam, Maica spirituală a neamului românesc, care a născut unitatea limbei şi unitatea etnică a poporului, ea, care domneşte puternică dincolo de graniţele noastre şi e azilul de mântuire naţională în ţări unde românul nu are stat. Această Biserică a ajuns un instrument politic. Tinda templului a devenit un teatru pentru advocaţi fără pricini şi banul roşu al văduvei, o fisă pentru jucătorii de cărţi. Despreţuind Biserica noastră naţională şi înjosind-o, atei şi francmasoni cum sunt toţi, ei ne-au lipsit de arma cea mai puternică în lupta naţională; despreţuind limba prin împestriţări şi prin frazeologie străină, au lovit un al doilea element de unitate; despreţuind datinele drepte şi vechi şi introducând la noi moravurile statelor în decadenţă, ei au modificat toată viaţa noastră publică şi privată, în aşa grad încât românul ajunge a se simţi străin în ţara sa proprie.

JURNALISTUL: Domnule Eminescu, un mare diplomat brazilian, José Jeronimo Moscardo de Souza, fost

ambasador al acestei ţări în România, a făcut, în 2003, cu ocazia primirii titlului de Doctor Honoris Causa, o declaraţie cel puţin stranie: *„Vreau să mulţumesc României şi în special domnului Eminescu, datorită căruia Brazilia a avut cea mai mare dezvoltare economică din lume"*. M-am dumirit mai târziu ce a vrut să spună şi am să explic pe scurt, celor care ne văd acum, despre ce e vorba... Sunteţi autorul unei teorii, al unui model de stat pe care nici mass-media, nici sociologii nu-l cunosc, sau se fac că nu-l cunosc: STATUL ORGANIC. V-aţi „risipit" această teorie prin articolele publicate în perioada 1869-1883... Partidul Conservator al lui Titu Maiorescu şi-a construit chiar doctrina după editorialele dumneavoastră din TIMPUL. Mai mult, principiile şi resorturile de bază ale acestei teorii au fost încorporate într-o lucrare a unui mare economist român, discipol al dumneavoastră, Mihail Manoilescu. Lucrarea, intitulată ***„Noua teorie a protecţionismului şi schimbului internaţional"***, a determinat spectaculoasa dezvoltare economică din anii '70 a Braziliei. N-o spun eu, a recunoscut-o, într-un interviu, acelaşi Moscardo de Souza. Pentru conformitate, am să-l şi citez: *„În privinţa economică, se credea că suntem condamnaţi să rămânem o ţară agrară, ca şi România la un moment dat. Dar a dat Dumnezeu să existe un*

mare român, fost ministru de Externe al ţării dumneavoastră şi un economist de talie mondială: Mihail Manoilescu. După traducerea, în 1932, a lucrării sale geniale, ***«Noua teorie a protecţionismului şi schimbului internaţional»****, aceasta a fost, până în ziua de azi, inspiratoarea dezvoltării economice a Braziliei. [...] Prin Manoilescu, responsabilii brazilieni şi-au clarificat originile inegalităţii, rolul proiectelor de dezvoltare industrială, raporturile dintre industrie şi agricultură, dintre exporturi şi importuri etc. Astăzi, Manoilescu este considerat unul dintre fondatorii Braziliei moderne"*... Am încheiat citatul...

Domnule Eminescu, sunteţi amabil să prezentaţi în rezumat, sau măcar în bazele de plecare, această teorie care l-a putut inspira pe Manoilescu să scrie o lucrare care a schimbat istoria Braziliei?

EMINESCU: Statul Organic... Mda...Toate dispoziţiile câte ating viaţa juridică şi economică a naţiei trebuie să rezulte, înainte de toate, din suprema lege a conservării naţionalităţii şi a ţării, cu orice mijloc, şi pe orice cale. Chiar dacă şi mijlocul, şi calea n-ar fi conforme cu civilizaţia şi umanitarismul care azi formează masca şi pretextul sub care Apusul se luptă cu toate civilizaţiile rămase îndărăt sau eterogene. Viaţa noastră modernă pare a se apropia de povârnişul

fatal, pe care istoricii latini îl presupun, fără cuvânt, a fi existat înaintea constituirii statelor, adecă acea stare de vecinică vrajbă, însemnată cu vorbele *bellum ominium contra omnes*, răsboiul tuturor contra tuturor. Dar, precum în roiul de albine sau în muşinoiul de furnici nu există legi scrise şi facultăţi de drept, deşi toate fiinţele, câte compun un roiu, trăesc într-o rânduială stabilită prin instincte înnăscute, tot astfel omul primitiv trăeşte din cele dintâi momente în societate.

JURNALISTUL *(ironic)*: Domnule Eminescu, suntem în mileniul trei... Când începe omul primitiv să nu mai fie... primitiv ?

EMINESCU *(făcându-se că nu observă ironia)*: Când începe a-şi da seama şi a căuta să explice modul de convieţuire şi de conlucrare. Atunci se nasc religiile, care stabilesc adevăruri morale, sub forme adevărat că dogmatice sau mitologice, religii care sunt totodată şi codice. Astfel, s-ar putea spune că întreaga luptă între taberele opuse, numite una liberală - care ajunge la comunism, alta conservatoare - care poate ajunge într-adevăr la osifiearea statului, e pe de o parte lupta pentru drepturi, pe de alta lupta pentru datorii.

JURNALISTUL *(mucalit)*: Şi care dintre tabere e mai bună ? Conservatorii?... Că toată lumea vă ştie conservator...

EMINESCU: Amândouă. Conservatismul luptă pentru datorii. Pentru el, împlinirea datoriilor către semenii săi, solidaritatea de bună voie sau impusă prin legi a cetăţenilor unui stat, o organizare strictă, în care individul e numai mijloc pentru întreţinerea şi înflorirea colectivităţii, cruţarea economică a tuturor claselor, pe care le priveşte ca organe vii ale societăţii, cu un cuvânt organizarea naturală, înţeleasă de toţi, moştenită adesea prin tradiţie, prin obiceiul pământului, recunoscută de toţi fără legi scrise chiar, iată starea de lucruri la care aspiră conservatismul extrem. Dar şi ceastă direcţie are primejdiile ei. Vecinica tutelă, exercitată asupra claselor de jos, le dă într-adevăr pânea de toate zilele, dar le lipseşte de energie individuală, le face indolente. Pe de altă parte, sistemul libertăţii, totodată al individualismului, cuprinde primejdii şi mai mari. El preface viaţa într-o luptă de exploatare reciprocă, care poate ajunge la disoluţiunea completă a statului. Şi într-acolo tind ideile liberale de azi. Între aceste două extreme e poate meşteşugul adevăratei politice.

JURNALISTUL: Încep să pricep. Dumneavoastră nu repudiaţi, de fapt, liberalismul! Susţinerea faţă de conservatori vine dintr-o necesitate istorică a momentului, nu din raţiuni de partid sau din prietenia cu Titu Maiorescu. Adică, dacă am înţeles bine, excesul de valori liberale - care sunt, prin excelenţă, ale individului - riscă să distrugă sistemul de valori comunitare, constituite organic, prin tradiţie. Iar dumneavoastră reacţionaţi la acest pericol, apărându-le. Corect?

EMINESCU *(la rândul lui, ironic)*: Corect. Deşi m-am exprimat foarte clar, începeţi, într-adevăr, să pricepeţi. Sper să înceapă şi alţii…

SCENA III

(Ecranul se stinge pentru o clipă şi, în locul Jurnalistului, apar imaginile cu câini lătrând, peste care se suprapun voci umane, care rostesc, în limbile română, germană, idiş şi maghiară, cuvintele spuse cândva de Petre Carp: „Mai potoliţi-l pe Eminescu!”... Rămâne la latitudinea regizorului să decidă dacă şi ce reacţie scenică să aibă Eminescu, inclusiv aceea de a rămâne absent... Apoi, vocile umane se estompează şi rămâne lătratul câinilor. În sfârşit, imaginea îşi revine şi apare din nou Jurnalistul)...

JURNALISTUL: A fost o defecţiune de transmisie, pentru care îmi cer scuze… Revin cu o întrebare delicată… Domnule Eminescu, atitudinea dumneavoastră intransigentă la adresa evreilor imigranţi v-a atras antipatia acestora şi, implicit, reputaţia de antisemit. De aceea, v-aş ruga să vă nuanţaţi atitudinea în chestiunea evreiască. În primul rând, această chestiune este reală?...

EMINESCU: Da, este. La orice popor, drepturile publice şi private au fost rezultatul unei munci seculare şi al unor sacrificii însemnate. Dacă exista aristocraţia, cu prerogative deosebite, acestea erau compenzaţia muncii războinice; dacă ţăranii, cari pretutindenea au fost aserviţi, au izbutit în urmă a se vedea stăpâni pe bucăţile lor de pământ, aceasta a fost oarecum răsplata pentru că în vremi trecute ei singuri au purtat greutatea instituţiilor: dacă partea clerică s-a bucurat de prerogative, ea a şi împlinit o sarcină de cultură, pe care, în împrejurările date ale Evului Mediu, nu le putea îndeplini o clasă de raţionalişti. Evreii, singuri, cu totul deosebiţi, şi având tendenţe deosebite de popor, nu compensează întru nimic munca poporului care-i susţine. Evreul nu cere, ca clasa de mijloc din secolul al XVII-lea, libertatea muncii productive, ci libertatea traficului. El e vecinic consumator, niciodată producător şi desigur că, numai cu foarte rară escepţie, se va găsi într-adevăr câte un evreu care să producă.

JURNALISTUL: Există discriminări juridice sau de altă natură împotriva evreilor?

EMINESCU: Restricţiuni juridice au existat pentru ei totdeauna, dar nu din cauza religiei. Ştefan-Vodă cel

Mare întăreşte câtorva evrei, veniţi din Polonia, libertatea confesiei, dreptul de a-şi clădi sinagoge, un drept pe care turcii, aşa-numiţii noştri suzerani, nu l-au avut niciodată, deşi confesia mozaică este, pentru spiritul ascetic şi îngăduitor al religiei creştine, tot atât de străină ca şi cea mahometană. Afară de aceea, aveau dreptul liberei negustorii cu manufacturi străine - dar aicea se mărginea totul, şi aşa ar fi trebuit să rămâie. Meseriaşi şi proprietari nu puteau fi, căci proprietatea emana de la domnie şi era strâns legată cu contribuţia de sânge, la care nimeni nu i-a poftit, nicicând, şi de la care, chiar când îi pofteşti, ştiu a se sustrage, făcându-se sudiţi austrieceşti, deşi sunt născuţi în România din supuşi ruseşti, şi n-au văzut Austria cu ochii. Prin ce muncă sau sacrificii şi-a câştigat dreptul de a aspira la egalitate cu cetăţenii statului român? Ei au luptat cu turcii, tătarii, polonii şi ungurii? Lor li-au pus turcii, când au înfrânt tractatele vechi, capul în poale? Prin munca lor s-a ridicat vaza acestei ţări, s-au dizgropat din învăluirile trecutului această limbă? Prin unul din ei şi-au câştigat neamul românesc un loc la soare?

JURNALISTUL: Toţi evreii sunt aşa cum îi descrieţi?

EMINESCU: Nu. Şi ne pare rău de acei puţini evrei cari, prin valoarea lor personală, merită a forma o escepţie, chiar dacă s-ar compune din două-trei mii, cari s-au identificat cu această ţară. Dar fiecare poate pricepe că, într-o armie străină care se apropie de noi, nimeni nu va căuta să deosebească pe puţinii amici, ce i-ar putea avea în acea armie. Şi evreii sunt o armie economică, o rasă de asociaţi naturali contra a tot ce nu e evreu.

JURNALISTUL: Şi până la urmă care ar fi soluţia? Să-i gonim din ţară?

EMINESCU: Marile fenomene sociale se întâmplă, după a noastră părere, într-o ordine cauzală tot atât de necesară ca şi evenimentele elementare şi, dacă nu putem zice că avem ură în contra ploaiei, chiar când cade prea multă, sau contra ninsorii, tot astfel, nu ură putem simţi pentr-un eveniment atât de elementar ca imigraţiunea în mase a unui element etnic care-a contractat anume apucături economice ce nu ne convin, sub persecuţiile altor popoare. Dar, totodată, nici o minte serioasă nu poate pretinde ca poporul nostru, cel nevinovat în chestie, să poarte urmările nefaste ale persecuţiilor ce izraeliţii au avut a le suferi de la alţii. Alte popoare i-au oprit de la meşteşuguri,

deci s-au dedat cu negoţul şi, neajungând acesta, cu specula mai ales. Izraeliţii, în numărul în care sunt astăzi, constituie o putere de a cărei acţiune cată neapărat să se ţină seamă. A face să nu existe această putere nu stă în facultatea omului de stat, precum nu poate cineva desfiinţa Dâmboviţa ori Ialomiţa; cestiunea nu poate fi decât a o face în adevăr folositoare.

JURNALISTUL: Cum?...

EMINESCU: Precum un râu de munte îneacă, nefiind supus voinţei determinante a omului, pe când cu albia regulat el poartă vase, şi devine un izvor de înavuţire pentru câmpiile ce le petrece, astfel şi un element etnic, care ar lăsa curs liber numai instinctelor sale, ar fi periculos, pe când, abătut în albia unei munci liniştite şi productive, ar deveni folositor patriei lui adoptive şi, cu vremea, ar ţine poate la pământul ei sfânt tot cu atâta tragere de inimă ca şi urmaşii acelor războinici păstori cu puternice şi încăpătoare cranii cu cari Radu şi Dragoş au cuprins câmpiile Moldovei şi ale Ţării Româneşti.

JURNALISTUL: Vă exprimaţi mult prea metaforic. Puteţi fi mai explicit?... Mai… aplicat?

EMINESCU: O serioasă reorganizare socială şi apărarea meserielor de concurenţa articolelor gata importate din străinătate, aşadară măsuri interne, combinate cu alte vederi de politică economică decât ale absolutului liber schimb cari au domnit până-acuma, ar fi poate în stare de-a ocupa braţele şi inteligenţele celei mai nouă imigraţiuni, cu o lucrare mai folositoare şi mai spornică decât precupeţirea spirtului, care-n ultima linie nu se poate face decât în detrimentul sănătăţii şi bunei stări a celei mai importante părţi a poporului românesc, a ţăranului.

JURNALISTUL: Domnule Eminescu, în ciuda „reputației" de antisemit, care este o atribuire recentă, din secolul XX, în timpul vieții ați fost acuzat că sunteți filosemit și apărător al evreilor, motiv pentru care a trebuit să vă apărați...

EMINESCU: Da. „Curierul intereselor generale", în unul din numerele sale din iulie 1868, insinua că aş fi apărat pe evrei când, în fapt, eu apăram adevărul. Era vorba despre dreptul evreilor de a pleda sau nu înaintea judecătorilor de pace în calitate de vechili. Or, în această speță, criteriul discuţiunei nu era nici legea advocaţilor, nici articolul 7 din constituţie, ci articolul

18 din procedura civilă. Mai mult, într-un text intitulat „Escrocherii jidoveşti", „Curierul intereselor generale" a citat şi persoane onorabile care n-aveau nicio legătură în cauză. Nedemnă mi s-a părut asemenea apucătură a „Curierului intereselor generale". I-am răspuns în „Curierul de Iaşi" că, abstrăgând cu totul de la confuzia de idei şi de la reua credinţă, dezvoltate în notiţa respectivă, declarăm că nici apărăm, nici am apărat vreodată direct sau indirect pe evrei, ţinta noastră fiind aceea de a spune adevărul.

JURNALISTUL: Înțeleg. Dumneavoastră apărați adevărul, indiferent cine este beneficiarul acestui adevăr, fie el român sau evreu. Ceea ce nu se prea potrivește cu acuzația de antisemit... Dar să trecem la alt subiect… Facem parte din Uniunea Europeană. În ce condiţii ne-ar fi favorabilă această apartenenţă?

EMINESCU: În condiţiile în care existenţa statului e asigurată prin cârma puternică şi prevăzătoare a tot ce poate produce naţia mai viguros, mai onest şi mai inteligent. Suntem însă, din contra, avizaţi de-a aştepta siguranţa acestei existenţe de la pomana împrejurărilor externe, care să postuleze fiinţa statului român ca pe un fel de necesitate internaţională. Acea necesitate internaţională n-are nevoie de-a ţine seama de

sentimentele noastre intime, ci numai de existenţa unui petec de pământ cvasineutru lângă Dunăre. Chestiunea de căpetenie pentru istoria şi continuitatea de dezvoltare a acestei ţări este ca elementul românesc să rămâie cel determinant, ca el să dea tiparul acestei forme de stat, ca limba lui, înclinările lui oneste şi generoase, bunul lui simţ, c-un cuvânt geniul lui să rămâie şi pe viitor norma de dezvoltare a ţării şi să pătrundă pururea această dezvoltare. Voim statul naţional, nu statul cosmopolit, nu America dunăreană. Voim ca stejarul stejari să producă, nu meri pădureţi.

JURNALISTUL: Aţi pronunţat expresia „stat naţional". Ungurii, după cum probabil ştiţi, prin partidul care-i reprezintă în Parlament, UDMR, dar şi prin alte formaţiuni politice din Ungaria şi România, vor să modifice articolul 1 din Constituţia României. Adică să elimine sintagma „stat naţional". Vor, de asemenea, învăţământ în limba maghiară, limba română rămânând facultativă, autonomie teritorială şi culturală şi multe altele care derivă din acestea. Îşi susţin revendicările bazându-se pe numărul de etnici maghiari din Transilvania, pe ascendentul istoric al culturii şi civilizaţiei lor, pe „nedreptatea istorică" a Tratatului de la Trianon... Ce părere aveţi de aceste pretenţii?

EMINESCU: *(vădit iritat)*: Dar toată lumea ştie că ungurii, chiar în Ungaria proprie, sunt în minoritate şi că numai prin influenţări materiale la alegeri o au putut improviza acea adunătură ce se pretinde Adunare. Şi cine nu-şi aduce aminte, cum au schimbat numele indivizilor din districte întregi, încât bieţii locuitori nemţeşti nu ştiau în urmă cum îi chiamă. Astfel, cu aparenţa, cu numele maghiar, ei vor să mintă fiinţa germană ori română.

JURNALISTUL: Totuşi, există justificări culturale sau de altă natură care să permită unui popor să-şi impună autoritatea asupra altuia?

EMINESCU: Măsurariul civilisaţiunei unui popor în ziua de azi e: o limbă sonoră şi aptă de a exprima prin sunete noţiuni, prin şir şi accent logic cugete, prin accent etic sentimente. Modul de a înşira în fraze noţiune după noţiune, o caracteristică mai abstractă ori mai concretă a noţiunilor în sine, toate astea, dacă limba e să fie naţională, sunt ale limbii, căci de nu va fi aşa, e prea lesne ca un om să vorbească nemţeşte, de exemplu, cu material de vorbă unguresc. Sunt popoare ce posed o respectabilă inteligenţă naltă, fără de a fi ele civilizate; sunt altele care, fără inteligenţă naltă, întrunesc toate condiţiunile civilizaţiunii. Ştiinţele

(afară de ceea ce e domeniu public) trebue să prezinte lucrări proprii ale naţiunei, prin care ea ar fi contribuit la luminarea şi înaintarea omenirii; actele şi literatura frumoasă trebue să fie oglinzi de aur ale realităţii în care se mişca poporul, o coardă nouă, originală, proprie pe bina cea mare a lumii…

JURNALISTUL: Au, aşadar, ungurii, vreo legitimitate istorică de a pretinde statut privilegiat în raport cu alte comunităţi etnice, inclusiv cu etnicii români?

EMINESCU: Declarăm a înţelege, deşi nu concedem, ca cineva să fie aservit vreunei naţiuni viguroase ce te supune cu puterea brută, ori unei alteia, ce te orbeşte cu lustrul civilizaţiunii sale. Dar să fim servitorii... cui? Ai ungurilor? Căci ce au aceşti oameni ca să ne superiorizeze? Au ei ceva ce noi nu avem? Au ei limbă? Au ştiinţe? Au arte? Au legislaţiune? Au industrii? Au comerciu? Ce au? Limba? Sunetele îngrozesc piatra; construcţiunea, modul de a înşira cugetările, de a abstrage noţiunile, tropii, cu un cuvânt spiritul infiltrat acestui material grunzuros, sterp, hodorogit, e o copie a spiritului limbei germane. Ei vorbesc nemţeşte cu material de vorbă unguresc. Ştiinţele? Ce au descoperit ei nou în ştiinţe? Prin ce au contribuit ei la înaintarea omenirii? Istoria civilizaţiunii a înregistrat numai o nulă. Legislaţiunea? Drepturi şi legi sunt într-o eternă contrazicere. E o compilaţiune răutăcioasă şi nerumegată a principiilor celor mai contradictorii, principii care se exclud unul pe altul. Arte şi literatură? O traducţiune rea din limba germană. Industria? Germană. Comerciul? În mâna Evreilor.

JURNALISTUL: Va să zică…?

EMINESCU: …Va să zică nu au nimica aceşti oameni, prin ce să ne superiorizeze pe noi, Românii, şi nici nu pot avea, nici nu pot constitui o putere morală oarecare. Nu sunt superiori în nimica, nici naţiunilor cu cari locuesc la un loc; şi acest palat de spume mincinoase, cu care au înşelat Europa, e, de aproape privit, forma ridicolă a unor pretenţiuni ridicole. Kant numeşte ridicol risipirea spontanee a unei aşteptări mari într-o nimica întreagă, adică: *parturiunt montes, nascitur ridiculus mus* - se scremură munţii şi fătară un şoarece.

JURNALISTUL: Nu se poate ajunge cu ei la o înţelegere… interetnică?

EMINESCU: Asemenea cum nu te poţi înţelege cu un om a cărui limbă şi noţiuni diferă astfel de ale tale,

încât el rămâne pentru tine netraductibil - căci tu nu ai noţiunile ce le are el, cum el nu le are pe ale tale - , tocmai aşa nu te poţi înţelege cu inteligenţa maghiară. Împăcare sau transacţiune nu se începe aicea, căci divergenţa noţiunilor fundamentale şi a principiilor sistematice condiţionează o eternă divergenţă a deducţiunilor din ele. Va să zică aicea nu se începe acest mijloc dulce şi pacific, care va fi etern neînţeles. Tu-i spui că naţiunea română vrea cutare şi cutare lucru, - el îţi răspunde că naţiunea română nici nu există. Apoi înţelege-te c-un astfel de om!

JURNALISTUL: Cine este de vină, domnule Eminescu, pentru acest blocaj al comunicării? Ungurii?

EMINESCU *(mâhnit)*: Vina nu e a lor, pentru că generaţiunea ca atare nu are vina falsei direcţiuni a spiritului său. Vina acestei direcţiuni o au descreeraţii lor conducători, a căror vanitate îi făcea să creadă cum că, în această ţară, ei vor putea maghiariza până şi pietrele. Dacă cu maghiarii ar fi de vorbit, atunci ar vedea ei înşii că noi, românii, fără ei suntem slabi şi ei fără noi asemenea; dar văzând că tocmai pe români îi tratează mai escepţional decât pe toţi, îi vom lăsa cu durere în plata lui Dumnezeu şi în orbirea cu care i-a bătut demonul mândriei şi al deşertăciunei, căci fără a

fi ei înşii un pericol esenţial pentru naţionalităţi, se pierd pe ei şi pe toţi împreună.

JURNALISTUL: Ca să epuizăm „chestiunea naţiunilor"... A celor care ne înconjoară, vreau să spun... În Războiul de Independenţă, care a fost, de fapt, un război ruso-turc, aţi fost destul de sceptic în privinţa participării României de partea ruşilor.

EMINESCU: Nu de la început. România a intrat în război, fapt care se poate foarte bine aproba şi sprijini, dar a intrat cu o armată nepregătită cu nimic, graţie ineptei şi culpabilei lor administraţii, şi fără nicio convenţie stipulând şi marginea sacrificiilor, şi întinderea beneficiilor pentru români, mulţumită închinatei lor diplomaţii. Întrebaţi de presă dacă au vreun tratat cu împărăţia alăturea de care luptau, ei răspunseră cu cutezanţă că acea împărăţie nu putea să trateze cu un stat care este încă vasal şi adăugând la această umilă mărturisire că ei nu fac insultă generosului ţar prin a-i cere zapis. Iar guvernul a lucrat întotdeauna fără ştirea şi consimţământul prealabil al Parlamentului. Acest guvern „anihilat" - precum îi zicea domnul Kogălniceanu - ştia, în iunie 1877, că ruşii vor cere îndărăt Basarabia, o ştia din gura a chiar principelui Gorceacov, precum a mărturisit-o ministrul nostru de

Externe. Şi, cu toate acestea, a trecut Dunărea cu armata, fără a semna cu ruşii cel mai mic act internaţional, lucru nemaipomenit de când lumea. Tot acest guvern „anihilat" a dat Basarabia, a primit Dobrogea şi a declarat că se supune dispoziţiilor Tratatului din Berlin, convocând post festa Parlamentul, ca să-i dea un vot de încredere.

JURNALITUL: Am înţeles. Politicienii noştri de atunci s-au comportat, faţă de ruşi, la fel de slugarnic ca şi cei de astăzi în faţa Uniunii Europene. Iar ruşii nu s-au sfiit să ne ia Transnistria, deşi, în fapt, învigătorii turcilor am fost noi. De aceea Osman Paşa a refuzat să predea sabia Armatei Ruse, pentru că nu pe ei îi considera învingători. I-a predat-o colonelului Cerchez, care reprezenta Armata Română... Dar altceva aş fi vrut să vă întreb. Ce aveţi să le reproşaţi, de fapt, vecinilor noştri de la răsărit?

EMINESCU: Duplicitatea. Războiul a fost declarat, de ruşi, Porţii, pentru a elibera pe creştini în formă, în fond însă pentru a cuceri întreg Imperiul Otoman, într-un mod care să poată fi înghiţit, mai de voie, mai de nevoie, de Europa. După Turcia urmează Imperiul Habsburgic, după dânsul, cine mai ştie cine? Scopul fictiv al războiului şi scopul adevărat sunt diametral

opuse. Astfel se dăruie un regat splendid celui mai neînsemnat popor din Peninsula Balcanică, bulgarilor. Se stabileşte, în Tratatul de la San-Stefano, independenţa României, şi, c-un rând după aceea, se stabileşte c-un al treilea, fără de noi, dreptul de a-şi trece trupele prin ţara noastră, de a o ocupa, cu alte cuvinte, doi ani de zile. Doi ani, văzând şi făcând, s-ar preface apoi în zece, şi în o sută, pentru că splendidul regat bulgar e plăsmuit aşa de frumos pentru ca să rămâie proprietatea ohavnică rusească.

JURNALISTUL: Poporul rus este, din câte ştiu, rezultanta unui testament istoric, formulat de Petru cel Mare. Ruşii nutresc sentimentul că au o misiune istorică, pe care încearcă s-o îndeplinească. Au ei şi calitatea istorică pe care o presupune o astfel de misiune?

EMINESCU: Existe testamentul lui Petru cel Mare sau nu existe, el există în capetele a mii de oameni visători, cari dau tonul în Rusia. Guvernele au fost în stare să cunoască foarte bine politica rusească şi ţintele ce ea le urmăreşte de-o sută şi mai bine de ani. Răsărită din rase mongolice, de natura lor cuceritoare, aşezate pe stepe întinse a căror monotonie are înrîurire asupra inteligenţei omeneşti, lipsind-o de mlădioşie şi

dându-i instincte fanatice pentru idei de-o vagă măreţie, Rusia e în mod egal muma mândriei şi a lipsei de cultură, a fanatismului şi a despoţiei. Frumosul e înlocuit prin măreţ, precum colinele undoiate şi munţii cu dumbrăvi a ţărilor apusene sunt acolo înlocuite prin şesuri fără de capăt. În tendenţele de cucerire, în aşa-numitele misiuni istorice cari-şi caută marginile natural, nu e nimic dedesupt, decât, pur şi simplu, neştiinţa şi gustul de spoliare. În zadar caută un popor în întinderi teritoriale, în cuceriri, în războaie ceea ce-i lipseşte în chiar sufletul lui; sub nicio zonă din lume nu va găsi ceea ce Dumnezeu i-a refuzat, sau, mai bine zicând, ceea ce Dumnezeu a voit ca să fie rezultatul muncii a multe generaţii dedate la lucru. De aceea ni se pare că, din nefericire, ruşii sunt sub dominarea unui deşert sufletesc, a unui urât care-i face să caute în cuceriri ceea ce n-au înlăuntrul lor.

JURNALISTUL: Au vreo şansă de a reconfigura, pe termen lung, harta şi cultura Europei?

EMINESCU: De mult, dar mai cu seamă de o sută cincizeci de ani încoace, ţinta cuceririlor ruseşti sunt ţările răsăritene ale Europei. Mai de curând, vedem întinzându-se pretenţiile panslavismului în miezul Europei, în ţările coroanei habsburgice până la Marea

Adriatică. C-un cuvânt, în loc de-a desfăşura activitatea înlăuntru, ochii vecinului nostru sunt pironiţi cu flămângiune asupra Apusului, cercurile culte umplu golul sufletesc cu fantasmagoria unui imperiu care ar ajunge de la Sibir până sub zidurile Veneţiei, şi apoi mai departe... tot mai departe. Şi această misiune tainică o împlinesc apoi diplomaţii şi baionetele...

JURNALISTUL: Bine, dar Europa ce face? Stă cu mâinile-n sân ?

EMINESCU : Europa pare astăzi în starea în care era Bizanţul la apariţiunea unui neam asemenea mongolic, a turcilor. În locul civilizaţiei grece înflorit-au în Bizanţ o cultură turcească? Deloc. Tocmai aşa nu va înflori o cultură moscovită pe pământurile supuse ruşilor, pentru că lipseşte rădăcina subiectivă a unei asemenea culturi. Nouă ni se pare că cercurile culte, în loc de a stăvili acest *horror vacui*, în loc de a-l împlea prin muncă şi cultură, îl sumuţă contra Europei, pe care o numesc îmbătrânită şi enervată, coaptă pentru a cădea întreagă sub dominaţie rusească.

JURNALISTUL: Dacă tot aţi vorbit de ruşi, haideţi să lămurim şi problema Basarabiei. Cui aparţine, isto-

riceşte vorbind, această parte a lumii vorbitoare de limba română ?

EMINESCU: Mai întâi, să definim termenii. „Basarabia" este numele medieval al Ţării Româneşti şi vine de la numele dinastiei Ţării Româneşti, a Basarabilor. Însuşi numele „Basarabia" ţipă sub condeiele ruseşti. Căci Basarabia nu însemnează decât ţara Basarabilor, precum Rusia înseamnă ţara ruşilor, România ţara românilor. Pe la 1370 Mircea I Basarab, care se intitula Despota Dibridicii, adică despotul Dobrogei, Domn al Silistrei şi al ţărilor tătăreşti, întinsese marginile domniei sale până la Nistru, de-a lungul ţărmului Mării Negre, cucerind aceste locuri de la tătari. Pentru capătul veacului al patrusprezecelea stăpânirea Valahiei asupra acestor locuri e necontestabilă.

JURNALISTUL: Vorbiţi, aşadar, despre legitimitatea istorică…

EMINESCU: Da. Drepturile noastre asupra întregii Basarabii sunt prea vechi şi prea bine întemeiate, pentru a ni se vorbi cu umbra de cuvânt de onoarea Rusiei angajata prin tratatul de la Paris. Basarabia întreagă a fost a noastră, pe când Rusia nici nu se învecina cu noi. Basarabia întreagă ni se cuvine, căci e

pământ drept al nostru şi cucerit cu plugul. Apărat cu arma a fost de la începutul veacului al patrusprezecelea încă şi până în veacul al nouăsprezecelea…

JURNALISTUL: Ţările Române s-au aflat, vreme de veacuri, sub suzeranitatea turcească. De ce trebuie să avem o îngrijorare în plus, faţă de ruşi?

EMINESCU: Sute de ani, românii au fost cel puţin indirect stăpâniţi de turci: niciodată însă în curgerea veacurilor, turcii nu au pus în discuţie limba şi naţionalitatea română. Oriunde însă românii au căzut sub stăpânirea directă ori indirectă a slavilor, dezvoltarea lor firească s-a curmat prin mijloace silnice. Rusia nu se mulţumeşte de a fi luat o parte mare şi frumoasă din vatra Moldovei, nu se mulţumeşte de a fi călcat peste graniţa firească a pământului românesc, ci voieşte să-şi ia şi sufletele ce se află pe acest pământ şi să mistuiască o parte din poporul român. Rusia nu a luat această parte din Moldova pentru ca să-şi asigure graniţele, ci pentru ca să înainteze cu ele, şi nu voieşte să înainteze decât spre a putea stăpâni mai multe suflete. Sub stăpânire rusească, nimic în limba românească nu se poate scrie; nimic ce e scris în limba românească nu poate să treacă graniţa, fără de a da loc la presu-pusuri şi persecuţiuni; ba oamenii

de condiţie se feresc de a vorbi în casă româneşte, pentru ca nu cumva o slugă să-i denunţe; într-un cuvânt, orice manifestaţie de viaţă românească e oprită, rău privită şi chiar pedepsită.

JURNALISTUL: Domnule Eminescu, abstracţie făcând de nedumerirea personală pe care o am în faţa unei asemenea politici de exterminare a identităţii naţionale a popoarelor stăpânite – pe care am întâlnit-o, ca practică, şi la unguri – vă întreb încă o dată, de data asta cu referinţă la românii din Moldova de peste Prut, au vreo şansă rușii în această politică?

EMINESCU: Tocmai puşi faţă în faţă cu viaţa rusească românii au început a fi cu atât mai vârtos pătrunşi de farmecul vieţii lor proprii, de bogăţia şi superioritatea individualităţii lor naţionale; tocmai fiind puşi în contact cu rușii, românii erau mândri de românitatea lor. Nu! Înrâurirea firească a Rusiei ne este stricăcioasă, dar ea nu ne poate nimici. Pentru ca să ne ia individualitatea, Rusia ar trebui să ne dea alta în schimb, şi, cel puţin deocamdată, nu suntem copţi pentru o asemenea degenerare. De câte ori rușii se vor pune în atingere cu noi, vor trebui să simtă superi-

oritatea individualităţii noastre, să fie supăraţi de acest simţământ şi să ne urască mai mult şi tot mai mult.

JURNALISTUL: Când a început să se manifeste această ură?

EMINESCU: Fără îndoială această ură a fost întemeiată pe timpul când între Moldova şi aşa-numita Basarabia comunicaţia era liberă. Rușii s-au încredinţat că această libertate este primejdioasă numai pentru dânşii şi pentru aceasta au închis graniţele ermeticeşte şi au curmat atingerea între românii de peste Prut şi restul poporului român. De atunci şi până acum măsurile silnice pentru stârpirea românismului se iau fără de curmare. Administraţia, biserica şi şcoala sunt cu desăvârşire ruseşti, încât este oprit a cânta în ziua de Paşti „Hristos a înviat!" în româneşte.

JURNALISTUL: Totuşi, în actualul context geopolitic, Moldova nu are nevoie sub niciun chip de patronajul sau protecţia Rusiei?

EMINESCU: De la Rusia nu primim nimic. N-avem nevoie de patronagiul ei special şi nu-i cerem decât ceea ce suntem în drept a-i cere... Nici ea s-a luptat

pentru noi, nici noi pentru dânsa, ci fiecare pentru sine şi ale sale; ea pentru a împlini mandatul Europei şi pentru confraţii ei de peste Dunăre; noi pentru noi. Deci încă o dată: nu voim s-auzim de nici un aranjament cu Rusia, nu-i concedem dreptul de a trata în numele nostru, căci n-am însărcinat-o nici noi cu aceasta, nici puterile europene.

SCENA IV

(Ecranul se stinge din nou şi, în locul Jurnalistului, apar aceleaşi imagini cu câini lătrând, peste care se suprapun voci umane. De data asta, vocile care se aud printre lătrături rostesc următoarele fraze şi fragmente de fraze: „Ca poet naţional, Eminescu nu mai poate supravieţui"; „cadavrul din debara"; „exasperant de învechit"; „Din punct de vedere politic, Eminescu pare a fi irecuperabil" ... Şi, din nou, vocile umane se estompează, lăsând să se audă doar lătrăturile câinilor. Imaginea îşi revine şi apare din nou Jurnalistul)...

JURNALISTUL: Cine sunteţi dumneavoastră, domnule Eminescu?

EMINESCU *(râzând, cu ironie amară, schiţând o reverenţă):* Un vecinic doctorand în multe ştiinţi nefolositoare, criminalist în senzul prost al cuvântului şi în conflict cu judecătorul de instrucţie, fost bibliotecar, când a şi prădat biblioteca, fost revizor la şcoalele de... fete, fost redactor *en chef* al foii vitelor de pripas

şi al altor jurnale necitite colaborator. *(Continuă să râdă mocnit.)*

JURNALISTUL *(empatizând din ce în ce mai mult cu „subiectul”)*: Vă înţeleg sarcasmul... Pe 28 iunie 1883 aţi fost alungat din presă şi băgat în cămaşa de forţă. N-am să intru în amănunte, ştiu că este dureros. Data de 28 iunie 1883 a însemnat, practic, asasinarea dumnevoastră civilă... În aceeaşi zi apărea, în TIMPUL, ultimul dumneavoastră articol, care era, ca o coincidenţă cinică – sau, poate, doar simbolică – o analiză şi o pledoarie pentru libertatea presei şi a jurnalistului. Era o reacţie la agresiunea structurilor puterii împotriva libertăţii de exprimare... Reacţie care v-a costat scump. Iată că istoria se repetă, după exact 130 de ani: se modifică o lege, pentru a face să tacă vocile incomode. Apreciaţi că situaţia e determinată de aceleaşi cauze?

EMINESCU: Singurul lucru asupra căruia n-a putut încă triumfa regimul a rămas numai presa; şi aceasta se consideră, credem, de către regim, cu atât mai nesuferită, cu cât el, în exerciţiul puterii discreţionare, a trebuit să devină năzuros, adică supărăcios din lucru de nimic. Presa, pentru omnipotentul nostru regim, cu strigătele ei, cu lamentaţiile ei continue, îi face negreşit efectul unei hârâitoare din Braşov, care, prin scârţâitul ei strident, dă crispaţiuni nervoase. Neapărat dar că se simţea şi nevoia de a pune în practică mijlocul prin care să se năbuşească ţipătul contra trădării şi contra fărădelegilor regimului, spre a fi liniştit în domnia sa absolută.

JURNALISTUL: Înţeleg că presa a rămas ultimul bastion al libertăţii de exprimare. Cum de nu a reuşit puterea să o defiinţeze sau să o facă să tacă?

EMINESCU: Dacă, întru abaterea conştiintei alegătorilor, cele mai eficace arme s-au dovedit corupţiunea, frauda, ameninţarea; dacă, cu acestea, s-a putut respinge opoziţiunea de la exercitarea controlului asupra puterii, de bună-seamă că ele n-au putut nimic contra presei, pe cât timp aceasta, în majoritatea ei, este în opoziţiune cu Guvernul, bucurându-se de sprijinul public. Contra presei şi jurnalistului a căutat regimul să recurgă la acte de răsbunare; şi aşa, după ce că a intentat proces de presă unuia dintre organele de publicitate care au cutezat să formuleze acuzaţiune specială contra neregularităţior ... dar credem că nu este nevoie a argumenta mult, spre a convinge despre urâta pornire a guvernului asupra presei. Trebuie să ne aşteptăm de acum la alte măsuri, şi mai odioase, pen-

tru că panta este alunecoasă şi nu are piedică până-n prăpastie. Am putea să-l asigurăm pe regim că, oricât de cumplite ar fi actele sale de răzbunare, nu va fi în stare nici el a abate unele caractere tari ce se găsesc în presă, şi teamă ne e că, tot căutând victoria peste tot, va pierde şi pe cea deja câştigată, în monstruoasa sa pornire de a-şi subjuga şi presa.

JURNALISTUL *(Îl priveşte emoţionat, cu admiraţie şi respect. După câteva secunde, reia „rechizitoriul")*: În arhiva regelui Carol I, s-au găsit mai multe rapoarte ale serviciilor secrete austro-ungare, privind activitatea dumneavoastră anti-...europeană. E vorba, printre altele, de cele trei articole publicat în 1869 în revista „Federaţiunea" de la Pesta - ***„Echilibrul"***, ***„Să facem un Congres"*** şi ***„În unire e tăria"*** - , de opoziţia vehementă la modificarea articolului 7 din Constituţie, impusă de Congresul de la Berlin în 1878, sau de activitatea dumneavoastră anti-imperială din cadrul Societăţii „Carpaţi", ca să dau numai câteva exemple. Aţi fost un personaj care deranja, eufemistic vorbind, atât politic, cât şi geopolitic. Interesant este că deranjaţi şi astăzi. Am să vă citesc un fragment dintr-un articol apărut în 2002, semnat de un oarecare Patapievici, şi intitulat ***„Inactualitatea lui Eminescu în anul Caragiale"***: *„Hotărât lucru, la o sută cinci-*

zeci de ani de la naştere, Eminescu nu mai e la modă. Nu mai e la modă, deoarece nu mai «dă bine»... Pentru noua tablă de valori acceptate, Caragiale a fost găsit «politic corect», în timp ce punerea lui Eminescu la patul lui Procust al noului canon importat din «ţările progresiste» a arătat fără dubiu că fostul poet naţional al României clasice e «politic incorect». Cum ar fi putut fi altfel? Ca poet naţional, Eminescu nu mai poate supravieţui, deoarece noi azi ieşim din zodia naţionalului. Poet canonic Eminescu nu mai poate fi, deoarece revoluţia sociologică din învăţământul superior, care a avut loc după 1990, a adus la putere studioşi care fac alergie la auzul cuvântului canon şi manifestă tendinţa să pună mâna pe revolver când aud cuvântul tradiţie. Profund el nu mai poate fi considerat, deoarece categoria profundului, nefiind postmodernă, nu mai e prizată de intelectualii progresişti. Interesant Eminescu nu mai poate fi, deoarece tot ce e interesant în Eminescu e pur german, iar azi nu se mai consideră interesant decât ce vine din zona anglo-saxonă, care e contrariul germanităţii. Din punct de vedere politic, Eminescu pare a fi irecuperabil. Categoriile lui Eminescu? Azi nimeni nu mai poate vorbi despre sursele originare ale sensibilităţii sale fără a trebui să pună totul în ghilimele, adică fără a face cu ochiul, fără a-şi cere

scuze ori fără a-l scuza, luându-l de fapt peste picior. Într-o epocă în care viziunile mai sunt licite doar la cinema (ceea ce i-ar fi plăcut lui Max Weber), Eminescu nu ne mai poate apărea decât ca exasperant de învechit. Or, se ştie, supremul argument împotriva cuiva este sentinţa «eşti învechit». Iar cultura din ultimii ani, în lupta pentru integrare euro-atlantică, nu doreşte decât să scape de tot ce este «învechit» - adică să fie progresistă. Pentru nevoia de chip nou a tinerilor care în cultura română de azi doresc să-şi facă un nume bine văzut în afară, Eminescu joacă rolul cadavrului din debara. Sec spus, Eminescu nu mai este azi actual, deoarece cultura română, azi ca şi ieri, se dovedeşte a nu fi decât o cultură de sincronizare. Ea încă nu îşi permite să nu fie în pas cu modele".

EMINESCU *(râzând)*: Domnia-sa îmi face onoarea de a-mi batjocori scrierile. Îi pot spune că singura insultă gravă ce mi-ar putea-o aduce ar fi de-a mă lăuda. O asemenea laudă m-ar face să mă îndoiesc de mine însumi şi să cred c-am început a fi de-o teapă intelectuală şi morală cu roşiii. Şi aceasta m-ar durea, căci nu ştiu să fi greşit ceva lui Dumnezeu şi oamenilor pentru a merita o atât de amară pedeapsă. Pentru a mă curăţi de vina de a fi lăudat, ar trebui să intru în

sfântul fluviu Gange şi să mă închin, recitând imne ale Vedelor, scrise în sfintele începuturi, când omul era încă adevărat ca natura şi natura adevărată ca omul.

JURNALISTUL *(îi întrerupe buna dispoziţie)*: Domnule Eminescu, ce credeţi că ne aşteaptă în următorii ani?

EMINESCU *(face o pauză şi redevine grav)*: Vom avea de-acum înainte dominaţia banului internaţional, impusă de străini; libertatea de muncă şi tranzacţiuni; teoria de luptă pe picior în aparenţă egal, în realitate inegal. Şi, în această luptă învinge cel pentru care orice mijloc de câştig e bun. Urmare ei, capitalul, care ar trebui să fie şi să rămână ceea ce este prin natura lui, adică un rezultat al muncii şi, totodată, un instrument al ei, e, adesea, ca posesiune individuală, rezultatul unor uneltiri vinovate, a exploatării publicului prin întreprinderi hazardate şi fără trăinicie, a jocului de bursă, a minciunii…

JURNALISTUL: Dacă aşa credeţi că se vor derula faptele, de ce mai luptaţi? Şi pentru cine?

EMINESCU: Ce să vă spun? Iubesc acest popor bun, blând, omenos, pe spatele căruia diplomaţii croiesc

carte şi rezbele, zugrăvesc împărăţii despre cari lui neci prin gând nu-i trece, iubesc acest popor care nu serveşte decât de catalici tuturor acelora ce se-nalţă la putere, popor nenorocit care geme sub măreţia tuturor palatelor de gheaţă ce i le aşezăm pe umeri. Pe fruntea lui străinii scriu conspiraţiuni şi alianţe, pe seama lui se croiesc revoluţiuni grandioase, a căror fală o duc câţiva indivizi, a căror martiriu şi dezonori le duce pporul, sărmanul... *(Îşi sprijină fruntea pe braţele împreunate pe masă. Nu-i vedem chipul, nu ştim dacă plânge sau doar are un moment de oboseală, de înfrângere. Începe să se audă din nou lătratul câinilor care creşte în intensitate, devenind insuportabil)*

JURNALISTUL *(strigând, pentru a acoperi lătră-turile)*: Domnule Eminescu!... Domnule Eminescu!... O ultimă întrebare, vă rog: lumea…, lumea, domnule Eminescu, în ce direcţie merge?

EMINESCU *(Îşi ridică ochii şi priveşte în gol. Apoi se ridică în picioare. Lătratul câinilor se îndepărtează şi se opreşte. Eminescu vine la rampă, adresându-se publicului):* Peste tot credinţele vechi mor, un materialism brutal le ia locul, cultura secolului, mână-n mână cu sărăcia claselor lucrătoare, ameninţă toată clădirea măreaţă a civilizaţiei creştine. Shakespeare

cedează în faţa bufoneriilor şi dramelor de incest şi adulteriu, cancanul alungă pe Beethoven, ideile mari asfinţesc, zeii mor.

(Se stinge ecranul, se stinge lumina de pe scenă. În acest întuneric, câinii încep din nou să latre, cu violenţă maximă. CORTINA)

MIRON MANEGA - Schiţă de portret

„Viaţa poetului Miron Manega seamănă cu cea a acrobatului care se zdrobeşte cu blândeţe de plasa salvatoare. Este unul dintre rarii poeţi a căror viaţă s-a despărţit de poezia pe care o scrie.

Poetul este un damnat precum macii roşii care înfloresc doar pe calea ferată şi sunt loviţi necontenit de goana trenurilor, iar omul seamănă cu un navetist cuminte care merge pe jos, puţin aplecat, să poată trece pe sub Lună. Până şi umbrele lor sunt diferite. A poetului are viaţa ei personală, iar a omului abia mai ţine pasul cu trecerea zilelor. Când stai de vorbă cu poetul, ai sentimentul că se întregeşte mozaicul Universului, iar dacă îl asculţi pe om, deşărtăciunea lucrurilor ţi se pare cea mai sublimă trăire. De când i-am citit poemele mă întreb dacă damnarea poetului nu înseamnă fericirea lui Miron Manega. Pentru că numai aşa fiecare poate să-şi vadă de viaţa lui. Şi poetul, şi omul." ***(Laurian STĂNCHESCU* - Prefaţă la volumul „Salonul refuzaţilor")**

Miron Manega (născut pe 27.06.1956, la Craiova) este scriitor şi publicist, specializat în analiza pieţei de artă din România. Numele real este Dumitru Manea. Pseudonimul cu care semnează a fost „oficializat" în 1985, la Cenaclul literar „Numele Poetului" (condus de Cezar Ivănescu), din care a făcut parte.

În privința publicisticii, Miron Manega a scris și publicat peste 2.000 de articole, dintre care 130 în JURNALUL NAȚIONAL și peste 400 în SĂPTĂMÂNA FINANCIARĂ și FINANCIARUL. Acestea din urmă sunt studii de marketing cultural, care abordează domeniul din perspectiva produsului cultural, încercând să identifice ce se întâmplă în interiorul fenomenului specific, pornind de la dinamica cifrelor. 300 din cele peste 400 de texte sunt dedicate exclusiv pieței de de artă din România.

Între anii 1980-1990, Miron Manega a fost colaborator al mai multor reviste literare („Luceafărul", „Amfiteatru", „Steaua" „S.L.A.S.T.",) unde a publicat exclusiv poezie. Începând din 1990 și până în 2000 a activat ca redactor, reporter sau fotoreporter la publicațiile: „Anul 2000", „Nostradamus", „Tinerama", „Timișoara", „Baricada", „Phoenix", „Kalende", „Atitudinea", „Linia intâi". În aceeași perioadă a deținut, succesiv, următoarele funcții: șef de departament la postul de radio „FUN-Radio"; realizator de emisiune la „Radio-Nova"; șef de departament la cotidienele „Evenimentul zilei" și „Național"; redactor-șef adjunct al saptamânalului „Super Magazin"; redactor-șef adjunct al publicației „69 - Revista fenomenelor paranormale"; redactor-șef al revistei „Super VIP" (saptămânal). Începând din 1995, a fost inițiator, realizator și director editorial al următoarelor publicații: „Inimă sălbatică" (săptămânal), „Liceenii" (săptămânal), „HMM 69" (apariție lunară), „Cutezătorii Magazin" (apariție bilunară), „Revanșa - Revistă de cultură a celor uitați" (apariție lunară), „Clubul temerarilor" (apariție lunară), „Nopți albe" (apariție lunară), „Oameni singuri" (apariție lunară), „Esmeralda" (săptămânal), „Clubul liceenilor" (saptămânal). A fost, de asemenea, realizator și director

editorial al publicațiilor: „Înger sălbatic - Revista serialelor" (bilunar), „Clanul liceenilor" (bilunar) si „Cinerama" (bilunar). Între 2000-2005 a deținut funcția de redactor-șef adjunct al cotidianului „NAȚIONAL", iar din aprilie 2005 până în 2013 a fost publicist comentator la săptămânalul de business SĂPTĂMÂNA FINANCIARĂ și la cotidianul JURNALUL NAȚIONAL. În paralel a realizat, în calitate de redactor-șef, respectiv director editorial, publicația bilingvă „ROMÂNIA 100%" (distribuită în Australia, Noua Zeelanda, Noua Guinee, Insulele Solomon, Indonezia, SUA și Canada) și revista lunară de cultura spectacolului „VREAU BILET.ro". Este, de asemenea, inițiator, autor de concept și coordonator al platformei culturale CERTITUDINEA (*www.certitudinea.ro*), al revistei MOFTUL ROMÂN și redactor șef al publicației universitare KINECO (Revistă a Facultății de Educație Fizică și Sport din Universitatea Ecologică București.

Cărţile publicate de Miron Manega acoperă zone divergente de informaţie şi creaţie. Acestea sunt, în ordine cronologică: **„ATLANTA MINUT CU MINUT”**, Editura Lion Press (1996) – o relatare tehnică, rece, a Olimpiadei de la Atlanta din 1996, însoţită de o scurtă istorie a Olimpiadelor; **„SALONUL REFUZAŢILOR”**, volum de versuri, Editura Junimea, Iaşi (2008); **„DE CE URÂM FEMEILE?”**, Editura Ştefan - volum de eseuri, prefaţat de scriitorul şi criticul de artă Pavel Şuşară (2011); volumul monografic **„ADRIAN COSTEA – cronica unei morţi eşuate”**, Editura NICO (2014) **INSCRIPŢII PE POARTA INFERNULUI - Erezii în formă fixă”**, versuri, Editura PIM, Iaşi (2015), **„7 ROSTIRI”**, versuri, Editura PIM, Iaşi (2015) şi, evident, cartea de faţă, **„ACEŞTI NETREBNICI CARE NE CONDUC – Interviu cu Mihai Eminescu”**, piesă de teatru, apărută la Editura NICO, Târgu-Mureş, (2013) şi reeditată anul acesta (2015).

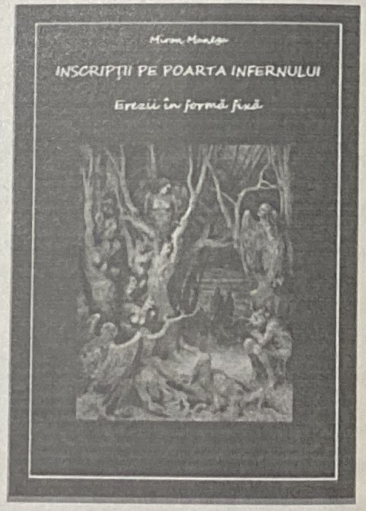

A apărut şi în două antologii, una de poezie (**„55 de poeţi contemporani”**, Editura Arhip Art, Sibiu) şi alta de proză (**„DECLIN”**, Editura Arhip Art, Sibiu), ambele în 2010.

Este, de asemenea, prezent în volumul 55 al Enciclopediei **„Personalităţi române şi faptele lor. 1950-2010”**, realizat de Constantin Toni Dârţu, Editura Studis, Iaşi, 2013.

În cadrul ediţiei a II-a a Colocviilor „Cuvântul liber”, „Punţi de lumină”, 21 iunie 2013, în seria „Destine contemporane”, la Editura Nico din Tg. Mureş, a apărut volumul monografic **„MIRON MANEGA, REBELUL DOGMATIC”**, semnat de **Mariana Cristescu**.

Lui Miron Manega i-a fost decernat, în ziua de 28 iunie 2013, în Rotonda Muzeului Naţional al Literaturii Române, **Premiul „Eminescu, ziaristul”**, recent instituit de Uniunea Ziariştilor Profesionişti din România. De asemenea, pe 9 martie 2015, în sala de festivităţi a Institutului Cultural Român, în cadrul **Galei Premiilor UZPR** pe 2014, a obţinut locul I la secţiunea presa video (Televiziune), cu emisiunea **”Trezeşte-**

te, Gheorghe, trezește-te, Ioane!", pe care a susținut-o, timp de două luni și jumătate, în fiecare zi, la Nașul TV, în prima jumătate a anului 2014. Tema concursului a fost **„A patra putere"** iar emisiunile realizate și moderate de Miron Manega sub genericul amintit (*"Trezește-te, Gheorghe, trezește-te, Ioane!"*) s-au constituit în primele cursuri publice de educație constituțională civică din istoria presei românești. Sloganul emisiunii era o frază memorabilă aparținând lui Grigore Vieru: **"Ca să fii român trebuie să poți"**. Emisiunea a fost reluată, începând din 2015, la 6 TV, unde se transmite săptămânal.

Miron Manega este unul dintre cei mai activi militanți ai UZPR pentru recursul la modelul jurnalistic Eminescu, care este un recurs la moralitatea și valorile creative ale jurnalisticii românești în esența ei.

Mariana CRISTESCU

Cuprins

CÂTEVA LĂMURIRI NECESARE/ 5
SUBIECTELE „INTERVIULUI"/ 8
SCENOGRAFIE, PERSONAJE/ 9
SCENA I/ 10
SCENA II/ 12
SCENA III/ 33
SCENA IV/ 55
MIRON MANEGA – Schiță de portret / 65

No. 968 1883 Iuliu

ROMANIA

TRIBUNALUL ILFOV

SECTIA II CIVILO-CORECTIONALA

DOSAR

Interdicția Mihailu Eminescu

Vedi Dos. No.